

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:

№ 41

2025 - yil "29" "04"

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlar bo'yicha prorektor

Dj. Sultanov

2025 - yil "29" "04."

MAKROIQTISODIYOT

FANNING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	600 000	- Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
	300 000	- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	610 000	- Ijtimoiy va hulq atvorga mansub fanlar
	310 000	- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim	60310500	- Raqamli iqtisodiyot
yo'nalishlari:	60611200	- Axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasida iqtisodiyot va menejment

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi MAEC 16 MBK	O'quv yili 2025-2024	Semestr 5	Kreditlar 6	
Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili o'zbek/pyc		Haftadagi dars soatlari 5	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (coat)	Jami yuklama (coat)
	Makroiqtisodiyot	72	108	180
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Makroiqtisodiy barqarorlik va yalpi ishlab chiqarishning yuqori o'sish sur'atlarini ta'minlash orqali aholining turmush farovonligi darajasini o'stirish davlat iqtisodiy siyosatida bosh maqsad bo'lib hisoblanadi.</p> <p>Fanning vazifasi- talabalarga milliy iqtisodiyotning rivojlanishi bilan bog'liq barcha jihatlarni, jumladan mehnat resurslari, tovarlar, pul bozorlarining amal qilishi, monetar, fiskal va tashqi savdo siyosatini amalga oshirish hamda boshqa masalalarni qamrab oladi o'rgatishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism. (Ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1 Fan tarkibiga quydagi mavzular kiradi:</p> <p>1- mavzu. Ochiq iqtisodiy modelda milliy daromadni hisoblash. Mashg'ulotda talabalar daromad va xarajatlar asosida iqtisodiy muvozanatni aniqlaydi. To'lov balansining komponentlari asosida milliy daromad qanday o'zgarishini hisoblaydilar.</p> <p>2- mavzu. Savdo balansi o'zgarishining tahlili (import/eksport ma'lumotlari asosida). Real statistika asosida talabalar eksport va import nisbatlarini hisoblab, savdo balansining o'sish yoki kamayish tendensiyalarini tahlil qiladilar.</p> <p>3- mavzu. Narx shakllanishi va valyuta kursining ta'siri bo'yicha misollarni tahlil qilish. Import narxlari o'zgarishi va inflyatsiya bilan bog'liq holatlar asosida narx shakllanishiga valyuta kursining ta'siri o'rganiladi.</p> <p>4- mavzu. To'lov balansining joriy va kapital hisoblarini ajratish va tahlil qilish. Talabalar mamlakatning rasmiy statistikasidan foydalangan holda joriy va</p>			

kapital hisoblarni tuzadilar va ularning o'zaro muvozanatini baholaydilar.

5- mavzu. Markaziy bank valyuta kursi siyosatining ta'sirini modellashtirish.

Talabalar qat'iy yoki suzuvchi kurs rejimlarida yuritiladigan siyosatni grafik asosida modellashtiradi va valyuta kursining iqtisodiy indikatorlarga ta'sirini baholaydi.

6- mavzu. Xarid qobiliyati paritetini real misollar bilan hisoblash.

Turli mamlakatlar narxlari va valyuta kurslari asosida talabalar PPP (Purchasing Power Parity) nazariyasiga ko'ra tenglikka erishishni amaliyotda ko'rsatib beradilar.

7- mavzu. Mundell-Fleming modeli bo'yicha siyosat stsenariylarini chizish.

IS-LM-BP modellar asosida talabalar turli fiskal va pul siyosati holatlarida ochiq iqtisodiy muvozanatga qanday erishilishini modellashtiradilar.

8- mavzu. Monetar yondashuvda pul taklifi va to'lov balansining bog'liqligini tahlil qilish.

Pul massasining ko'payishi yoki kamayishi to'lov balansiga qanday ta'sir qilishi bo'yicha hisob-kitoblar amalga oshiriladi.

9- mavzu. Valyuta inqirozlari stsenariylari bo'yicha keys tahlil.

Meksika (1994), Osiyo (1997), Turkiya (2001) kabi tarixiy valyuta inqirozlari tahlil qilinadi. Inqiroz sabablari va hukumat reaksiyasi baholanadi.

10- mavzu. Portfel yondashuvi orqali kapital oqimlari tahlili.

Xalqaro investorlar qanday moliyaviy aktivlarni tanlashini o'rganish asosida talabalar portfel yondashuvi modelini real raqamlar bilan tahlil qiladilar.

11- mavzu. Uch tenglama modelida muvozanatni grafik ko'rinishda tasvirlash.

IS, LM va BP egri chiziqlarini grafikda chizish, harakatlarning muvozanatga ta'sirini amaliy mashqlar orqali tushuntirish.

12- mavzu. Pul-kredit siyosati va inflyatsiyaga ta'sirini modellashtirish.

Foiz stavkalari, pul taklifi o'zgarishi asosida inflyatsiya va investitsiyalarga ta'sirni matematik formulalar asosida aniqlash.

13- mavzu. Byudjet siyosati stsenariylari: soliq va xarajatlar ta'siri.
Soliq ko'rsatkichlari va davlat xarajatlari o'zgarishining milliy daromad va to'lov balansiga ta'siri real misollar bilan tahlil qilinadi.

14- mavzu. Thirlwall modeli asosida iqtisodiy o'sishni cheklovchi omillarni aniqlash.
Eksport-import o'sish ko'rsatkichlari orqali talabalar to'lov balansining iqtisodiy o'sishga qo'ygan cheklovini hisoblaydilar.

15- mavzu. Devalvatsiyaning kontraktсион va ekspansion ta'sirlarini solishtirish.
Devalvatsiya natijasida iqtisodiyotda sodir bo'ladigan o'zgarishlar (eksport, inflyatsiya, iste'mol) keyslar yordamida baholanadi.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ochiq iqtisodiy modelda milliy daromadni hisoblash
2. Savdo balansi o'zgarishining tahlili (import/eksport ma'lumotlari asosida)
3. Narx shakllanishi va valyuta kursining ta'siri bo'yicha misollarni tahlil qilish
4. To'lov balansining joriy va kapital hisoblarini ajratish va tahlil qilish
5. Markaziy bank valyuta kursi siyosatining ta'sirini modellashtirish
6. Xarid qobiliyati paritetini real misollar bilan hisoblash
7. Mundell-Fleming modeli bo'yicha siyosat stsenariylarini chizish
8. Monetar yondashuvda pul taklifi va to'lov balansining bog'liqligini tahlil qilish
9. Valyuta inqirozlari stsenariylari bo'yicha keys tahlil
10. Portfel yondashuvi orqali kapital oqimlari tahlili
11. Uch tenglama modelida muvozanatni grafik ko'rinishda tasvirlash
12. Pul-kredit siyosati va inflyatsiyaga ta'sirini modellashtirish
13. Byudjet siyosati stsenariylari: soliq va xarajatlar ta'siri
14. Thirlwall modeli asosida iqtisodiy o'sishni cheklovchi omillarni aniqlash
15. Devalvatsiyaning kontraktсион va ekspansion ta'sirlarini solishtirish

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'quv ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdan iborat.

Ma'lumki, har bir mamlakatning yuksalishi, rivojlanishi yoki aksincha, inqirozga yuz tutishi o'sha mamlakatdagi ta'lim tizimining qay darajada rivojlanganligiga bog'liqdir. Hozirda yangilanayotgan jamiyat uchun hamda erkinlashayotgan iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy munosabatlar uchun, avvalo, shu sifatlarga mos tarzda faoliyat ko'rsatishga qodir ta'lim tizimi zarur. Shuning uchun ham ta'lim tizimiga O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy taraqqiyoti sohasida ustuvor yunalish deb yondashiladi. Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ekanligini taxlil etar ekanmiz, O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslanadi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

- 1 Zamonaviy bozor iqtisodiyoti muammolarini yechishda "Makroiqtisodiyot" fanining ahamiyati
- 2 Talab va taklif tahlili asoslari
- 3 Bozor muvozanati
- 4 Sotuvchi daromadini tovar elastikligiga ko'ra taxlil qilish
- 5 Ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi va iste'molchi ortiqchaligi
- 6 Iste'molchining bozordagi harakati
- 7 Daromad samarasi. Almashtirish samarasi.
- 8 Ishlab chiqarish nazariyasi
- 9 Firmaning uzoq muddatli oraliqda samarali razmeri
- 10 Ishlab chiqarish harajatlari
- 11 Raqobatlashgan bozor samaradorligi
- 12 Raqobatlashgan bozorda, qisqa muddatli oraliqda ishlab chiqaruvchining muvozanat holati
- 13 Korxonaviy va tarmoqning raqobatlashgan bozorda uzoq muddatli oraliqdagi harakatlari
- 14 Ishlab chiqarish masshtabi va firmaning uzoq muddatli oraliqdagi samarali razmeri
- 15 Monopolistik raqobat

3.

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar).

	<p>“Makroiqtisodiyot” fanini o’zlashtirish jarayonida bakalavr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - makroiqtisodiyot fanining predmetini, ob’ekti hamda makroiqtisodiy agentlar - makroiqtisodiy ko’rsatkichlarning mohiyati va ularni hisoblash shartlari - asosiy makroiqtisodiy modellar va ularda iqtisodiy jarayonlarning kechishi hamda makroiqtisodiy siyosat natijalarini aks ettirish - haqida tasavvurga ega bo’lishi; - byudjet-soliq va pul – kredit siyosatining maqsadlari, vositalari, ko’rinishlari - pulga talab, pul taklifi va pul bozorida muvozanatga ta’sir etuvchi omillar bilishi va ulardan foydalana olishi; <p>valyuta kursining mohiyati, makroiqtisodiy ahamiyati, uni belgilovchi omillar va barqarorligini ta’minlash shartlari ko’nikmalariga ega bo’lishi kerak.</p>
4.	<p>VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> * ma’ruzalar; * interfaol keys-stadilar; * semnarlar(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); * guruhlarda ishlash; * individual loyihalar; * taqdimotlar qilish.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to’la o’zlashtirish, tahlil natijalarini to’g’ri aks ettira olish, o’rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo’yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Carlin, W. va Soskice, D. (2023). <i>Macroeconomics: Institutions, Instability and Inequality</i>. Oxford University Press. (Bo’limlar: 11, 12) 2. N. Gregory Mankiw. <i>Macroeconomics</i>. 9 th edition. Harvard University. NY.: Worth Publishers, 2016. 3. Abel A.B., Bernanke B.S., Croushore D. <i>Macroeconomics</i>. 8 th edition. USA: Amazon, 2013b. <p>Qo’shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Capraro, S., Panico, C., Torres González, L.D. (2024). <i>Inequality and Stagnation: A Monetary Interpretation</i>. London: Routledge. (Bo’limlar: 1–2) 2. Capraro, S., Panico, C., Torres González, L.D. (2023). <i>El debate sobre la organización de la política económica en un mundo dominado por la finanza: implicaciones para México</i>. <i>Trimestre Económico</i>, Vol. XC(2), núm. 358,

	<p>april–junio.</p> <p>3. Sachs, J. (2013). <i>Macroeconomía en la economía global</i>. Santiago de Chile: Pearson Education. (Boʻlimlar: 12)</p> <p>4. Марыганова Э.А., Шапиро С.А. Макроэкономика. Экспресс курс: учебное пособие- М.: КИОРУС, 2010.-302 с.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi Hukumat portali.</p> <p>2. https://www.ricardopanza.com.ar/files/macrol/Macroeconomia en la economia global Larrain Sachs 2da Edi pdf.pdf</p> <p>3. https://www.eltrimestreeconomico.com.mx/index.php/te/article/view/1751</p>
7.	O'quv dasturi universitet Kengashining 2025-yil _____ - sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>F.F.Saidov -Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisod" kafedrasida katta o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>S. Salomova - TDTU. Sanoat iqtisodiyoti va menejmenti kafedrasida dotsenti, i.f.n</p> <p>N.A.Iminova - Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrasida mudiri, i.f.n. dotsenti</p>